Litomyšl

Kraj: Pardubický
Okres: Svitavy
Správní obvod: Litomyšl
GPS souřadnice: 49.870523N, 16.311062E
Nadmořská výška: 330 m n. m.
První pís. zmínka: 981 (1043 let)
Počet obyvatel: 9 494
PSČ: 570 20
Adresa URL: www.litomysl.cz

Památky a zajímavosti Litomyšl

Dominantu města Litomyšl tvoří renesanční zámek s více než osmi tisíci originálními sgrafity, od roku 1999 památka UNESCO. Jeho součástí je 200 let staré barokní divadélko se souborem dochovaných kulis. Na místě slovanského hradiště a pohraničního hradu Slavníkovců, který v 15. století přestavěli Kostkové z Postupic, vyrostl v Litomyšli za Vratislava z Pernštejna v letech 1568 - 1581 rodový a reprezentativní renesanční zámek. Výstavbou byli pověřeni císařští stavitelé Jan Baptista Avostalis a Oldřich Avostalis a na výzdobě zámku (psaníčková a figurální sgrafita na fasádách a štítech a s dvěma velkými bitevními scénami na hlavním nádvoří) se převážně podíleli italští mistři. Pro finanční těžkosti však Pernštejnové postoupili litomyšlské panství (zámek s městem) v roce 1649 Trauttmansdorffům, za nichž došlo v zámku k barokním úpravám. Ti jej v roce 1753 prodali Valdštejnům-Vartenberkům a za jejich působení dochází k poslední větší úpravě. Po požáru v roce 1775 bylo mimo jiné v letech 1796–1797 vybudováno zámecké divadlo, jehož jedinečný soubor jevištních dekorací provedl vídeňský dvorní malíř divadelních kulis Josef Platzer. V mnoha místnostech, hlavně v 1. patře, provedl v 90. letech 18. století valdštejnský malíř Dominik Dvořák klasicistní geometrické i krajinné nástěnné malby. Roku 1885 kupují panství Thurn-Taxisové, kteří jsou posledními majiteli litomyšlského zámku. Ten byl v roce 1962 vyhlášen Národní kulturní památkou jednak pro svoji uměleckou a architektonickou hodnotu a jednak jako důkaz úcty k českému národnímu skladateli Bedřichu Smetanovi, který se 2.března 1824 narodil v zámeckém pivovaře. V roce 1999 byl zámecký areál v Litomyšli zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO. Tímto zápisem byl potvrzen jeho světově výjimečný význam.

K sakrálním památkám se řadí kostel Nalezení svatého Kříže na Olivetské hoře, kostel Povýšení svatého Kříže na Šantově náměstí, kostel Rozeslání Apoštolů na Toulovcově náměstí a kaple Nejsvětější trojice na ulici Komenského. Město také krášlí množství kamenných plastik světců.
Na téměř 500 metrů dlouhém, podloubím lemovaném náměstí lze najít gotickou radnici a řadu renesančních i barokních domů. Mezi nejvýznamnější patří renesanční dům U rytířů ze 16. století, kde se nyní nachází galerie. Další zajímavostí je unikátní muzeum s nástěnnými malbami a vyřezávaným nábytkem českého umělce Josefa Váchala, Portmoneum. Za vzornou péči o památky byla Litomyšl vyhlášena Historickým městem roku 2000. Litomyšl však není pouze historie, nachází se zde celá řada staveb moderní architektury. Toto desetitisícové město chce býti příkladem tzv. moderního historického města.

Červená věž
Kolem roku 1490 byly vedle bývalé biskupské rezidence srovnány se zemí zříceniny kostelů a dalších staveb. Místo nich tu založil Bohuslav II. Kostka z Postupic tzv. Nové město s vlastními hradbami, náměstím a radnicí. To bylo zbořeno po požáru v roce 1635 a později na tomto místě vyrostla piaristická kolej s kostelem. Červená věž je posledním pozůstatkem opevnění Nového (nebo také Horního) města.
Dnes je součást areálu Institutu restaurování a konzervačních technik.Moderní zastřešení pochází od architekta Mikuláše Hulce.Věž se nachází nedaleko zámku přes silnici ve dvoře novějších domků.

Významní rodáci města Litomyšl
Roku 1824 se v Litomyšli narodil významný český hudební skladatel Bedřich Smetana, který je v současnosti znám především svým cyklem symfonických básní Má vlast a operami Libuše a Prodaná nevěsta. Smetanovo jméno se zde každoročně připomíná operním festivalem.
K slavným litomyšlským rodákům patřil také Julius Eduard Mařák, český malíř-krajinář, kreslíř a grafik druhé poloviny 19. století.
Ve městě v 19. století pobývala řada významných osobností, např. Alois Jirásek nebo Božena Němcová.